

primerih je treba omogočiti osebju, da opravlja le nočno delo (pod naslednjimi pogoji: zadostna utemeljitev prošnje, zaposlitev za krajši delovni čas, časovna omejitev opravljanja tovrstnega dela in dobro vključevanje v tim), podobno velja tudi za izključno dnevno delo (pod enakimi pogoji kot v je bilo opisano v prejšnjem primeru), pri delavcih, ki delajo v izmenah, je treba upoštevati njihove želje glede manjšega/večjega deleža nočne službe in dolžine delovnega časa. Treba je upoštevati, da imajo zaposleni na voljo dovolj zaporednih prostih dni, da jih lahko smiselno izrabijo. Dolgoročno je treba pri načrtovanju razporeda za konec tedna in praznike vključevati tudi zaposlene, dopuste pa je treba načrtovati pravočasno in v okviru letnega načrtovanja razporeda. Nadalje je treba paziti, da se obseg zaposlitve in oblikovanje delovnega časa dobro ujemata z aktualnimi potrebami zaposlenih, ki so povezane z družino. Delo bo potekalo stabilno, če se bodo odstopanja od razporeda dopuščala le izjemoma. Razvidna pravila v zvezi z razpoložljivostjo na delovnem mestu in razvidna pravila za načrtovanje razporeda osebju omogočajo, da sodeluje pri načrtovanju. V delovnem okolju, ki je prijazno do družin, bo osebje našlo podporo tudi v izjemnih situacijah, ki nastanejo v družini.

Avtorji v posebnem poglavju obravnavajo ukrepe, ki naj pomagajo izboljšati usklajevanje potreb zaposlenih, povezanih z družinskim življenjem. Večje ustanove lahko npr. organizirajo lastne vrtce ali sodelujejo z lokalnimi vrtci in zagotovijo mesta za svoje zaposlene. V primeru, ko so zaposleni zaradi varstva v stiski, lahko zagotovijo varuško ali vsakodnevno pomoč pri varstvu (sodelavci na porodniškem dopustu, pomožno osebje ipd., ki ima razpoložljive ure ali to delo opravlja prostovoljsko). Prav tako lahko v času letnih dopustov zaposlenih ponudi možnost varstva otrok v času, ko so starši v službi. Priporočljivo je, da za razbremenitev uslužbencev delodajalci izkoristijo možnosti, ki jih že imajo na voljo; tako lahko npr. v ustanovah, kjer imajo

lastno menzo, nudijo možnost prehrane tudi družinskim članom zaposlenih, pa tudi druge storitve, kot npr. pranje in čiščenje. Delodajalci lahko pomagajo zaposlenim, ki se znajdejo v finančnih težavah: z ugodnim denarnimi posojili, s kritjem stroškov za varstvo otrok, nego in prehrano. Pomembna je tudi, da se pri organizaciji izobraževanj in nadaljnjih poklicnih usposabljanj upošteva družinsko življenje zaposlenih in zagotavlja, da imajo od njega v enaki meri korist zaposleni in zaposlene. V času odsotnosti osebja iz družinskih razlogov je treba tudi poskrbeti, da ohranijo stike s sodelavci in so seznanjeni z dogajanjem v službi, kar omogoča lažjo vrnitev na delovno mesto. Delodajalec lahko razbremeni zaposlene tudi s posebnim pooblaščenjem za družine, ki skrbi, da na enem mestu dobijo vse informacije, ki jih potrebujejo o varstvu in šolanju otrok, o pomoči pri denarnih težavah, zasvojenostih v družini ipd.

Knjižico priporočamo v branje, saj najdemo v njej številne ideje, kako je mogoče z nekaj ukrepi narediti organizacije bolj prijazne do družin. Gre nedvomno za problematiko, ki bo v prihodnosti pridobila na pomenu.

Tanja Pihlar

Jelar Vesna (2009). Prostovoljstvo v domu Petra Uzarja: diplomatska naloga. Univerza v Ljubljani, Fakulteta za socialno delo.

PROSTOVOLJSTVO V DOMU PETRA UZARJA

Avtorica Vesna Jelar v svojem diplomskem delu ugotavlja, kakšne koristi imajo od prostovoljk stanovalke Doma Petra Uzarja, kakšne koristi imajo od stanovalk doma prostovoljke in kako so s prostovoljstvom zadovoljne prostovoljke in stanovalke doma.

Starost je stanje posameznika ali naroda, staranje pa je proces, ki traja od rojstva do smrti. Življenjska doba ljudi se hitro podaljšuje in visoka starost je lahko velik dosežek, hkrati pa

je tudi izziv za našo družbo, ki terja spremembo miselnosti in ravnanja. Vse skupine prebivalstva se morajo pravočasno naravnati na nastale družbene spremembe tako, da jim bo omogočeno uresničevati svoje pravice človeka in državljana.

Starost je obdobje v življenju, ki mora biti prav tako pomembno, kot so pomembni mladost in srednja leta. Današnja starajoča se družba narekuje nove pristope pri medgeneracijskem povezovanju in hkrati predstavlja nov izziv za celotno družbo. Potrebni so novi premiki pri gledanju na starejšo populacijo. Starejša generacija predstavlja velik odstotek celotne populacije, hkrati pa nudi velik odstotek dela, ki ga opravlja prostovoljsko in brezplačno. Kakovostne starosti ni brez dobre priprave. Zato si moramo skozi vsa življenjska obdobja prizadevati ravnati tako, da se pripravljamo na svojo starost. Starost je lahko kakovostna, če zapolnimo svoj prosti čas s stvarmi, ki jih radi počnemo. Na tak način ohranjamo mrežo socialnih stikov in imamo možnost, da navežemo nove stike. Ena od številnih možnosti, ki jih družba ponuja starejšim, so medgeneracijske skupine, v katere se starejši ljudje lahko vključijo.

Sam prehod v tretje življenjsko obdobje je lahko za marsikoga zelo težaven. Aktiven človek čez noč postane pasiven in kar naenkrat se znajde v situaciji, ko ne ve, kaj naj sam s seboj. Vsak tak dogodek starejšemu človeku pomeni stres in nelagodje.

Diplomska naloga je kombinacija kvalitativne in kvantitativne raziskave. Kot merski instrument je bil uporabljen vprašalnik. Populacijo anketiranih sestavlja 28 prostovoljk, starih od 14 do 65 let, in 28 stanovalk Doma Petra Uzarja, starih od 59 do 98 let.

Anketirane stanovalke Doma najpogosteje obiskujejo njihovi otroci, sledijo bratje in sestre stanovalk, vnuki, nečaki, prijatelji. Bližnji anketirane stanovalke v Domu obišejejo v povprečju enkrat tedensko, temu pa sledijo obiski večkrat na teden. Anketirane stanovalke imajo v domu

vsaj enega prijatelja, le ena anketirana stanovalka v domu nima prijateljev.

Prostovoljke v Domu Petra Uzarja so se s prostovoljskim delom seznanile preko svojih prijateljic, ki so tudi same prostovoljke, četrtnina prostovoljk se je s prostovoljskim delom seznanila preko izobraževanja Slovenskega društva hospic. Nekaj jih je s prostovoljskim delom seznanila socialna delavka. Mlajše prostovoljke so se za prostovoljsko delo odločile predvsem zaradi lažje odločitve za nadaljnje šolanje in veselja do dela s starimi ljudmi, medtem ko starejše prostovoljke delajo prostovoljsko predvsem zaradi veselja do dela s starejšimi, druženja in razveseljevanja starih ljudi. Pri stanovalkah doma je glavni motiv za druženje s prostovoljkami druženje samo, temu pa sledi pogovor.

Več kot polovica prostovoljk se s prostovoljskim delom ukvarja od enega do petih let. Večina stanovalk pa se s prostovoljkami družijo že več kot dve leti. Njihova srečanja potekajo v večini primerov enkrat na teden, k dvema stanovalkama pa prostovoljke hodijo večkrat na teden.

Pri druženju s stanovalkami so prostovoljkam najbolj pomembni dobra volja in veselje, temu sledi pogovor. Na drugi strani stanovalke dajejo največji pomen druženju pogovoru, temu sledi pozornost in sproščen odnos. Na srečanjih prostovoljke in družabnice največ časa posvetijo pogovoru in sprehodom. Prostovoljke stanovalkam prinašajo veliko dobre volje in zadovoljstva, medtem ko stanovalke posredujejo prostovoljkam življenjske izkušnje, nasvete in modrosti. Prostovoljke motivacijo za prostovoljsko delo dobijo v veselju stanovalk in druženju. S stanovalkami doma se bodo prostovoljke večinoma družile toliko časa, kolikor jim bo to dopuščal njihov čas. Raziskava kaže, da bi prostovoljke in stanovalke, v primeru da bi se druženje nenadno prekinilo, najbolj pogrešale druženje, pogovor ter veliko smeha in dobre volje.

Med predlogi avtorice gre izpostaviti predlog, da se v Domu Petra Uzarja več pozornosti name-

ni pridobivanju prostovoljcev. Avtorica namreč opaža, da je še veliko stanovalcev in stanovalk, ki bi se želeli družiti s prostovoljci.

Prostovoljci lahko s svojo energijo ogromno prispevajo h kakovosti življenja stanovalcev doma. Za prostovoljsko delo s starim človekom je zelo pomembna sposobnost poslušanja starejšega človeka. Starejši imajo namreč veliko potrebo po tem, da so slišani, in prav prostovoljci jim to izkušnjo lahko nudijo ter s tem pripomorejo k zmanjšanju socialne izključenosti stanovalcev doma in tudi drugih starejših ljudi, s katerimi se prostovoljsko družijo. Pomembna komponenta prostovoljskega dela je pristna želja prostovoljcev za prostovoljsko delo in sposobnost za delo s starejšimi. Za dobro izvajanje prostovoljskega dela vsak prostovoljec potrebuje strokovno podporo, s katero premaguje ovire, s katerimi se srečuje pri tem delu.

Avtorica se je s svojim diplomskim delom dotaknila tematike, ki je danes za družbo zelo pomembna. Veliko ljudi opravlja prostovoljsko delo, vendar se o tem premalo piše. Menim, da bi se morali bolj zavedati pomena prostovoljskega dela, saj ima to delo velik družbeni doprinos. K prostovoljskemu delu je potrebno spodbujati vse generacije in z dobrimi zgledi pokazati, da je tako delo pomembno za osebni razvoj človeka, saj s tem, ko pomagaš drugemu, pomagaš sebi.

Klemen Jerinc

Pochobradsky Elisabeth, Bergmann Franz, Nemeth Claudia in Preninger Barbara (2008). Betreuungsangebote für demenziell erkrankte Menschen – Demenzhandbuch. Bundesministerium für Arbeit, Soziales und Konsumentenschutz. 279 str. V: http://www.bmsk.gv.at/cms/site/attachments/6/4/5/CH0060/CMS1218447318867/demenzhandbuch_inter.pdf (sprejem 7. 6. 2011)

PRIROČNIK O DEMENCI

Avstrijsko Zvezno ministrstvo za delo, socialo in zaščito potrošnikov je leta 2008 izdalo

praktičen priročnik z naslovom *Priročnik o demenci (Demenzhandbuch)*, ki poleg osnovnih informacij o bolezni vsebuje tudi pregled ponudb institucionalnega varstva dementnih oseb v celotni Avstriji. Nastal je v okviru projekta, ki ga je na podlagi naročila Zveznega ministrstva izvedlo Zdravje Avstrija (*Gesundheit Österreich / Geschäftsbereich ÖBIG*).

Tako kot v drugih evropskih državah se tudi v Avstriji podaljšuje življenjska doba starejših ljudi. Večina je zdravih in aktivnih do visoke starosti, vendar po drugi strani narašča tudi število tistih, ki potrebujejo nego in oskrbo. V zadnjih letih je omenjeno ministrstvo v svojih prizadevanjih posebno pozornost namenilo osebam z demenco in njihovim svojcem; po ocenah je v Avstriji trenutno okoli 100.000 bolnikov s to boleznijo in po predvidevanjih se bo njihovo število še močno povečalo. Ta bolezen povečuje tveganje za odhod v dom za stare oz. za sprejem v negovalno ustanovo (prav demenca je eden od poglavitnih razlogov za odhod v dom in potrebo po negi). Sestavni del ukrepov za bolnike s to boleznijo so tudi ukrepi za razbremenitev družinskih oskrbovalcev. V priročniku ugotavljajo, da v državi še vedno prevladujejo ponudbe institucionalnega varstva za zdrave in aktivne stare ljudi, medtem ko ponudba za bolnike z demenco ni zadovoljiva – od okoli 900 domov za stare in negovalnih domov jih trenutno le okoli 8 % nudi varstvo in oskrbo zanje – in jo bo treba razširiti ter prilagoditi naraščajočim potrebam. Gospodinjске in stanovanjske skupnosti se v Avstriji večinoma šele uveljavljajo. Pomembno vlogo ima tudi oskrba v družini, saj vsaka dementna oseba ne potrebuje namestitve v ustanovo. Zato je poudarek tudi na zagotovitvi alternativnih ponudb za razbremenitev družinskih oskrbovalcev, kot je npr. dnevno varstvo.

Obsežen priročnik o demenci je po vsebini razdeljen na dva dela: prvi del prinaša osnovne informacije o bolezni, pregled splošnih kriterijev kakovosti za varstvo bolnikov, oris položaja in-